

Aj najhoršia kríza má najlepšie riešenie

Prvým krokom, ktorý by mala zodpovedná vláda urobiť na začiatku krízy, je prerátať rozpočet pre prípad vážnej recesie. Nepochybne by z neho vyšlo napríklad, že súkromný sektor nie je dnes ani približne schopný ufinancovať sektor verejný. Hospodárska kríza, ale aj „čo najsilnejší kurz koruny“, ktorý si želala väčšina voličov a teda aj premiér totiž spôsobili, že príjmy ľudí v našej ekonomike sa zrazu stali vysokými. Asi o štvrtinu vyššími oproti úrovni, ku ktorej mieri trh. Tým pádom sa samozrejme naše firmy stávajú menej konkurencieschopné. Ak chceme tento problém riešiť, musíme nevyhnutne znižovať náklady, vrátane miezd. Reálne mzdy veru už aj poklesli - v decembri minulého roka napríklad v priemysle, vo veľkoobchode, či v hoteloch a reštauráciách. Príjmy ľudí z verejných rozpočtov, ktoré samozrejme tiež financuje súkromný sektor, však majú podľa vyjadrení vlády tento rok buď rásť alebo aspoň neklesať. Keďže v našej ekonomike má príjmy zo súkromných firiem asi rovnaký počet ľudí, ako z verejných rozpočtov, znamená to, že ak tie druhé majú byť nemenné, tie prvé musia poklesnúť naozaj mohutne. Tak, že by to náš súkromný sektor zrazilo na kolená. Alternatívou je rast deficitu a verejného dlhu s negatívnymi dopadmi na budúcnosť, ale aj na súčasnosť, keďže finančné trhy dnes dokážu potrestať život nad pomery pomerne rýchlo.

Druhým krokom vlády by malo byť ukončenie opakovaných útokov na súkromných investorov. Verbálne či právne údery poisťovníam, obchodníkom, bankárom, energetikom, či dôchodkovým správcovským spoločnostiam možno zvyšujú preferencie vláde, tvorbe pracovných miest však určite škodia. Nie je asi náhoda, že v príleve priamych zahraničných investícií sme sa z pozície suverénneho regionálneho lídra v roku 2006 prepadli podľa Trendu v roku 2008 na posledné miesto. Nie je asi ani náhoda, že máme také veľké problémy odštartovať dlhodobé projekty, napríklad stavbu diaľnic, či elektrární. Detaily dlhodobých vzťahov sa totiž nedajú dosť dobre pokryť zmluvami. Vyžadujú si dôveru. Lenže naša vláda okrem útokov na súkromníkov mení individuálne zmluvne dohodnuté pravidlá hry zákonmi (napríklad SPP, Nafta Gbely). Podľa hesla, že zmluvy platia len pre slabších.

Tretím krokom vlády, pre ktorú vlastenectvo a sociálne cítenie nie sú len marketingové nástroje, by mala byť „totálna“ transparentnosť. Ťažké miliardy unikajúce v tendroch a neochota štátu bojovať proti tomu majú na ekonomiku a morálku Slovenska krátkodobé aj dlhodobé negatívne dopady.

Žiadať od vlády aj fundamentálne reformy súdnictva, podnikateľského prostredia, či financovania školstva a zdravotníctva treba tiež. Čoskoro sa totiž presvedčíme, že reformy sú oveľa lepším zdrojom hospodárskeho rastu než „ochota ľudí pracovať za nízke mzdy“.

Eugen Jurzyca

Písané pre PAS EUobserver 02/2009